

TÜRK TORAKS DERNEĞİ TÜTÜN KONTROLÜ ÇALIŞMA GRUBU **"KAPALI ALANLARDA TÜTÜNSÜZ ve NİKOTİNSİZ TAM YASAK istiyoruz" BASIN BİLDİRİSİ**

Türkiye'de tütün kontrolü mevzuatının yeniden ele alındığı bu dönemde, kapalı alanlarda sigara içme odaları veya kabinleri oluşturulması ihtimali, mevcut tütün kontrolü kazanımları açısından büyük bir tehdit oluşturmaktadır.

Türk Toraks Derneği olarak yetkililere ve kamuoyuna çağrımız şudur:

Yeni yasa taslağında yer aldığı söylenen; *"Lokanta, kahvehane gibi işletmelerde tütün alanı oluşturulabilecek, ancak bu alan müşteri alanının %10'unu geçmeyecek ve en fazla 20 m² olacak"* şeklinde bir düzenlemenin yer almasından büyük endişe duyuyoruz.

%10'LUK SİGARA ALANI, %100 SAĞLIK RİSKİ

"Bilim İnsanları Uyarıyor: Sigara Dumanı Kabine Sığmaz!"

Bilimsel çalışmaların ortak bulgusu açıktır:

"Kapalı alanlarda sigara odası, kabini veya havalandırılmış özel bölüm gibi alanların oluşturulması, kapalı alanları tütün dumanı, toksik maddeler ve aeresollerden koruyamaz"

Kapılar, fiziksel bölmeler, negatif basınç veya özel havalandırma ve iklimlendirme sistemleri dumanın diğer alanlara geçişini tamamen engelleyemez. Sigara içilen bölümlerde çok yüksek partikül düzeyleri oluşurken, araştırmalar göstermiştir ki; partiküller ve nikotin, sigara içilmeyen komşu alanlarda da tespit edilmektedir.

Bilimsel çalışmalar, ayrı sigara odalarının ve havalandırma sistemlerinin, kapalı alan yaşağının sağlık açısından güvenli bir alternatifi olamayacağını çok net ortaya koymuştur.

İsviçre'de 95 restoran, kafe ve barda yapılan yüzün üstünde ölçümü değerlendiren çalışmada, sigara içilen bölüm ayrı bir odada olsa bile sigara içilmeyen kısımda ince partikül (PM_{2.5}) düzeyi, tam yasak uygulanan işletmelerde olduğundan iki kat daha yüksek bulunmuştur. PM_{2.5} insan akciğerlerinin en uç noktalarına kadar girebilen ve özellikle akciğer hastalıklarına sebep olan bir partiküldür.

Avustralya'nın Sydney kentinde 17 işletmede yapılan ölçümler, sigara içilen ve içilmeyen alanların aynı kapalı mekânda bulunmasının pasif tütün dumanına maruziyeti önleyemediğini; ayrılmış sigarasız alanlarda da en iyi durumda bile pasif maruziyetin önlenemediği göstermiştir. [1,2]

Tayland'ın dört büyük uluslararası havalimanında yapılan ölçümlerde, ortalama PM_{2.5} düzeyi sigara odalarında 532,5 µg/m³, bu odaların hemen dışında 50,1 µg/m³, terminalin diğer sigara içilmeyen alanlarında ise 13,8 µg/m³ olarak saptanmıştır. Başka bir deyişle, kabinin hemen dışındaki partikül düzeyi sigara içilmeyen alanların yaklaşık 3,6 katıdır. Bu sonuçlar, kapalı alanlarda, sigara içilen yerlerin fiziksel ayrımının, çalışanları ve müşterileri pasif içicilikten bütünüyle koruyamadığını açıkça göstermektedir. [3,4]

"Türkiye'nin Kapalı Alanlarındaki Temiz Hava Kazanımı Tehlikede mi?"

Dünya Sağlık Örgütü, havaalanlarında sigara içme kabinleri bulunduran ülkeleri, Tütün Kontrolü Çerçevesi gereğince önerilen MPOWER denilen stratejiyi uygulayan ülkeler arasından çıkarmıştır. Yani DSÖ'ye göre; zehirli gaz odası da diyebileceğimiz, kapalı sigara içme bölümlerinin oluşturulması, tütün kontrolü dediğimiz nikotin bağımlılığına bağlı hastalık ve ölümlerin engellenmesi amacına hizmet etmemektedir. Bu tür uygulamalar, tüm dünyada da

terk edilmektedir. MPOWER stratejisini tam olarak uyguladığı için ödül almış bir ülke iken; yeni yasa tasarısı nasıl olur da “kapalı alanlarda sigara odası” gibi bir uygulamayı yasa hükümleri içerisine alabilir? Bu 4207 ile elde ettiğimiz kapalı ortamlarda tam yasak ve temiz hava kazancımızda geri adım atmak. Yasak olmasına rağmen kapalı alanlarda sigara, elektronik sigara ve ısıtılmış tütün ürünlerinin kullanımının maalesef gözle görünür şekilde ihlal ediliyor olması, mevcut yasa iyi uygulanmadığı ve denetlenmediği için yaşanmaktadır. Bu duruma çözüm, yeni yasaya sigara içme odaları yapılmasını eklemekle sağlanamaz.

“Sigara içmeyenler de Bedel Ödeyecek”

Sorun yalnızca dışarı sızan havadaki dumanla da sınırlı değildir. Tütün dumanındaki nikotin ve diğer toksik maddeler yüzeylerde ve tozda birikerek daha sonra yeniden ortama salınabilmektedir. Buna üçüncü el duman maruziyeti denir. Bu nedenle sigara kabinleri zaman içinde üçüncü el tütün dumanı açısından da kirletici bir rezervuara dönüşecektir. O odalara sigara içmek maksadı dışında (örneğin temizlik maksadıyla) giren herkesin bu toksik maddelere maruz kalması ve hastalanması mümkündür.

2026 yılında yayımlanan, 21 çalışmadaki 3.167 yüzey nikotini ölçümünü birleştiren sistematik derleme ve meta-analiz, geçmişte sigara içilmiş ortamlarda da nikotin kalıntılarının sürdüğünü göstermiştir. Derlemede tütün ürünü kalıntılarının, kapalı ortamda sigara içimi sona erdikten aylar ve yıllar sonra dahi saptanabildiği belirtilmektedir. Dolayısıyla sigara kabininde o anda sigara içilmiyor olması, yüzeylerde birikmiş kirliliğin ortadan kalktığı anlamına gelmez [5].

KAPALI ALANLARDA TÜTÜN VE NİKOTİNE SIFIR TOLERANS

Elektronik sigara ve ısıtılmış tütün ürünleri, kapalı ortamlara duman kadar bariz görünmeyen ama toksik aerosoller salıverirler ve sigaranın yarattığı gibi pasif içiciliğe bağlı olumsuz sağlık etkilerini onlar da yaratırlar. Çünkü yanmayı ortadan kaldırmak zararın şeklini değiştirebilir; ancak zararı ortadan kaldırmaz.

Yeni tütün kontrolü yasası ile şu anda sahip olduğumuz kapalı alanlardaki tam yasağı kadük edecek hiçbir istisna yaratılmamalıdır.

2026 Seul’de yapılan araştırmada, tam yasak yerine kısmi yasak politikalarının, sigara içme davranışını ortadan kaldırmaktan çok; zaman ve mekân değişikliğiyle başka alanlara taşıyabildiğini açıkça gösteriyor. Çalışma sigara içme alanlarının belirlenmesinin, önünde sonunda, sigara içmeyi toplumda normalleştirdiğini ortaya koyuyor (6).

Açık alanlarda da sigara içilmesine izin verilen sınırlı bölgeler kapalı veya yarı kapalı kabinlere dönüştürülmemelidir.

Açık alanlarda oluşturulan sigara içme kabinleri de sigara içme davranışını toplum gözünde yasallaştırarak normalleştirir. Bu alanların fiziksel varlığı, bireylerde sigara içmenin hala sosyal olarak kabul edilebilir bir davranış olduğu algısını pekiştirir (7).

Açık alanlarda sigara içilen alanlar, özellikle bina girişlerinden, pencerelerden, hava girişlerinden, yoğun yaya trafiğinden, çocuklardan ve diğer hassas gruplardan uzakta olmak koşuluyla ve mutlaka “gerçek anlamda açık alanlar” olarak düzenlenmelidir.

4207 sayılı Tütün Ürünlerinin Zararlarının Önlenmesi ve Kontrolü Hakkında Kanun'un 5727 sayılı Kanunla değişik hükümlerine göre;

Tütün ürünleri, kamu hizmet binalarının ve ayrıca her türlü eğitim, sağlık, üretim, ticaret, sosyal, kültürel, spor, eğlence ve benzeri amaçlı binaların kapalı alanlarında; toplu taşıma araçlarında, kültür ve sosyal hizmet binalarının kapalı ve açık alanlarında, lokantalar ile kahvehane, kafeterya, birahane gibi eğlence hizmeti verilen işletmelerde, tüketilemez.

Halen mevcut olan tütün kontrolü yasasında; **yalnızca “Yaşlı bakım evlerinde, ruh ve sinir hastalıkları hastanelerinde, cezaevleri”** kapalı alanlarda tam yasak için istisna

oluşturulmuştur. Bu istisna ise; buradaki içicilerin açık alana çıkabilmesi mümkün olamayacağı için oldukça anlaşılır bir gerekçeye sahiptir.

Görüldüğü üzere, mevcut kanunun kapalı alanlar için oldukça geniş bir kapsamı vardır. Yeni yasada yalnızca bu kapsamın uygulanmasını ve denetlenmesini kolaylaştıracak hükümlere ihtiyaç olabilir.

Kapalı alanlarda tam yasak hükmünde tam başarı sağlandıktan sonra ancak açık alanlarla ilgili kapsam genişletilmesi çabasına girilebilir. **Açık alanlarda tütünsüz ve nikotinsiz alanları genişletme iddiasıyla çıkarılan bir yasanın içinde, kapalı sigara içme odalarının bulunması kabul edilemez.**

Türk Toraks Derneği

Kaynaklar

1. Huss A ve ark. Fine particulate matter measurements in Swiss restaurants, cafés and bars: what is the effect of spatial separation between smoking and non-smoking areas? Indoor Air. 2010;20(1):52–60. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/19958392/>
2. Cains T ve ark. Designated “no smoking” areas provide from partial to no protection from environmental tobacco smoke. Tobacco Control. 2004;13(1):17–22. doi:10.1136/tc.2003.005488.
3. Kungskulniti N ve ark. Assessment of secondhand smoke in international airports in Thailand, 2013. Tobacco Control. 2015;24:532–535. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/24638967/>
4. Du W ve ark. Attached Smoking Room Is a Source of PM2.5 in Adjacent Nonsmoking Areas. Indoor Air. 2023;2023:7290742. doi:10.1155/2023/7290742.
5. Matt GE ve ark. Quantitative reference levels for thirdhand smoke residue from tobacco products in indoor environments: a systematic review and meta-analysis. Journal of Exposure Science & Environmental Epidemiology. 2026. doi:10.1038/s41370-026-00916-0.
6. Multilevel normative tensions under partial outdoor smoke-free policies: A qualitative case study in Seoul, South Korea, <https://www.sciencedirect.com/journal/preventive-medicine-reports>
7. Compliance with smoke-free policies in outdoor settings: a realist review. Preventive medicine October 2025